

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ФИЗИКА И АСТРОНОМИЯ

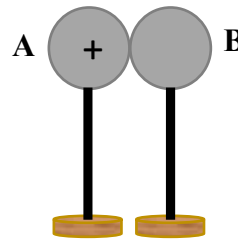
21 май 2021 г. - Вариант 1

ПЪРВИ МОДУЛ – време за работа 90 минути

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговори!

1. Две еднакви метални сфери А и В са закрепени на пръчки от изолатор. Допираме положително заредената сфера А до сфера В, която не е заредена. Какви частици ще преминат от едната сфера към другата и в каква посока?

- А) положителни йони от А към В
- Б) протони от А към В
- В) електрони от А към В
- Г) електрони от В към А

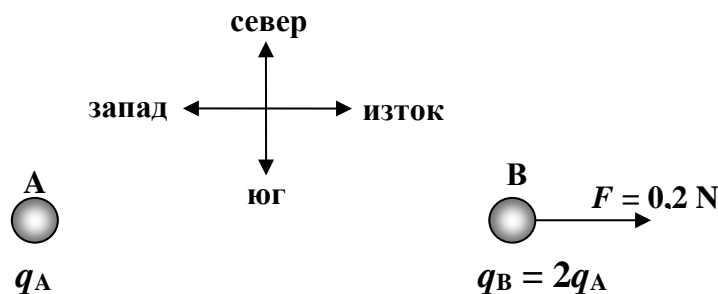

2. Тяло се наелектризира отрицателно чрез натриване. Променя ли се масата му?

- А) намалява два пъти
- Б) не се променя
- В) увеличава се
- Г) намалява

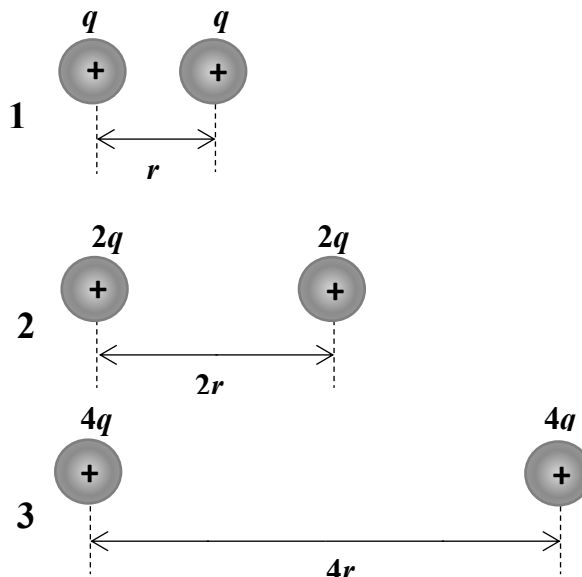
3. Двата заряда А и В от фигурата взаимодействат с електростатични сили. Определете големината и посоката на силата, която действа на заряда А.

- А) 0,2 N на изток
- Б) 0,2 N на запад
- В) 0,4 N на запад
- Г) 0,4 N на юг

4. Кое съотношение на силите, с които си взаимодействат неподвижните точкови заряди на фигурата, е вярно?

- А) $F_1 = F_2 = F_3$
- Б) $F_1 > F_2 > F_3$
- В) $F_1 < F_3 < F_2$
- Г) $F_1 < F_2 < F_3$

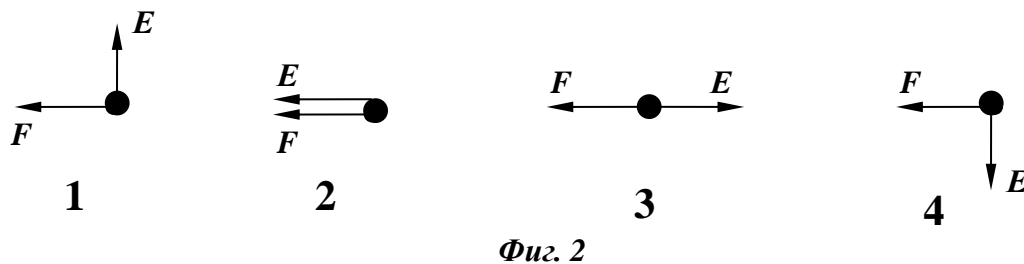
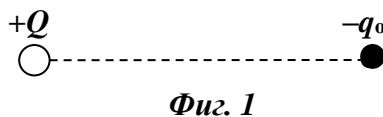

5. Два едноименни точкови заряда q_1 и q_2 се намират на разстояние r_1 един от друг и си взаимодействат със сила F . Как се е променило разстоянието между тях, ако силата на електрично взаимодействие е намаляла 4 пъти?

- А) разстоянието се е увеличило 4 пъти
- Б) разстоянието е намаляло 4 пъти
- В) разстоянието се е увеличило 2 пъти
- Г) разстоянието е намаляло 2 пъти

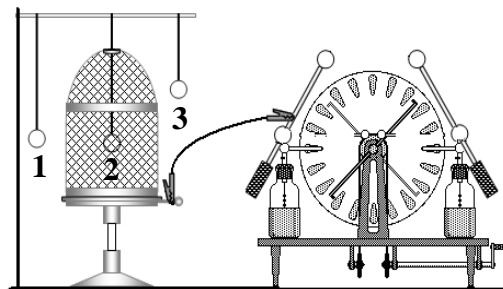
6. В електростатичното поле, създадено от положителен точков заряд Q , е внесен отрицателен заряд q_0 , както е показано на фиг. 1. В кой от случаите на фиг. 2 правилно са показани посоките на интензитета на полето E и силата F , действаща на отрицателния заряд?

- А) 1
- Б) 2
- В) 3
- Г) 4

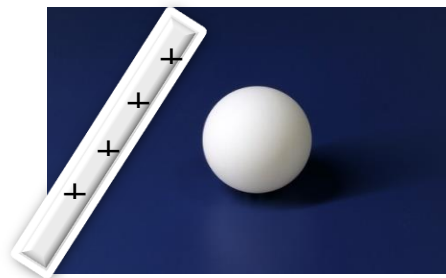
7. Кои от хартиените топчета 1, 2 и 3, окачени на изолаторни нишки, ще се отклонят от равновесното си положение, ако от електростатичната машина се подаде заряд на металната мрежа на Фарадеевия кафез?

- А) и трите
- Б) 1 и 3
- В) 2
- Г) нито едно

8. Върху гладка маса е поставено топче за пинг-понг. Приближаваме към топчето положително наелектризирана пластмасова линейка. Кое от следните твърдения е вярно? Под действие на електростатичното поле на линейката:

- А) топчето се поляризира и се привлича към нея
- Б) топчето се поляризира и се отблъсква от нея
- В) топчето се наелектризира положително и се отблъсква от нея
- Г) топчето не взаимодейства с линейката

9. В таблицата са показани данни, получени при изследване на зависимостта на напрежението от заряда върху електродите на въздушен кондензатор. Определете капацитета на кондензатора.

- А) $C = 0,1 \text{ F}$
- Б) $C = 100 \text{ }\mu\text{F}$
- В) $C = 100 \text{ nF}$
- Г) $C = 100 \text{ pF}$

$q, \mu\text{C}$	0	0,1	0,2	0,4
U, kV	0	1	2	4

10. Кондензатор е включен в електрическа верига с източник на напрежение, при което той се зарежда. След това прекъснали веригата и увеличили капацитета на кондензатора два пъти. Резултатът от това е, че:

- А) напрежението между електродите нараства два пъти
- Б) напрежението между електродите намалява два пъти
- В) зарядът на електродите нараства два пъти
- Г) зарядът на електродите намалява два пъти

11. Как се променя съпротивлението на проводник, ако дължината му и площта на напречното му сечение се увеличат два пъти?

- А) увеличава се 4 пъти
- Б) намалява 4 пъти
- В) увеличава се 2 пъти
- Г) не се променя

12. Специфичното съпротивление на проводник зависи от:

I. температурата на проводника

II. материала на проводника

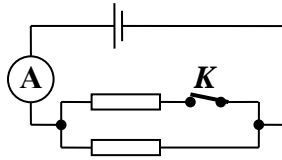
III. дължината на проводника

IV. площта на напречното сечение на проводника

- А) от I и II
- Б) от III и IV
- В) от всички посочени
- Г) от никое от посочените

13. Амперметърът в електрическата верига на фигурата измерва ток I . Ако ключът K се отвори, амперметърът:

- А) ще измери по-голям ток
- Б) ще измери по-малък ток
- В) ще измери същия ток
- Г) няма да измери ток

14. През резистор с постоянно съпротивление протича ток $0,2\text{ A}$, когато в краищата му е приложено напрежение 6 V . При какво напрежение през резистора ще протича ток $0,5\text{ A}$?

- А) 2 V
- Б) 9 V
- В) 15 V
- Г) 18 V

15. На входа на електрическата верига в един дом има предпазител (бушон), който прекъсва веригата, когато през него протече ток 10 A . Напрежението във веригата е 220 V . Колко е максималният брой електрически кани, които могат да се включат едновременно във веригата, без тя да бъде прекъсната, ако всяка кана е с мощност 400 W ? (Консуматорите в електрическата верига се свързват успоредно.)

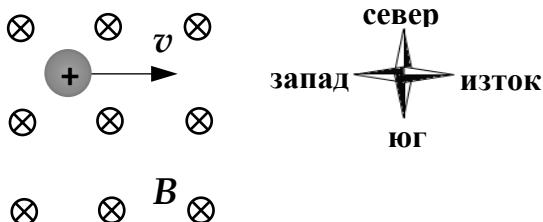
- А) 6
- Б) 5
- В) 3
- Г) 1

16. Четири резистора със съпротивления $R_1 = 2 \Omega$, $R_2 = 1 \Omega$, $R_3 = 1,5 \Omega$ и $R_4 = 2,5 \Omega$ са свързани последователно. В кой от тях ще се отдели най-голямо количество топлина при протичане на електричен ток?

- A) R_1
- Б) R_2
- В) R_3
- Г) R_4

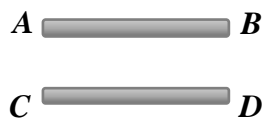
17. В даден момент протон има скорост v , перпендикулярна на индукционните линии на магнитно поле. Индукция B е перпендикулярна на равнината на чертежа, като посоката ѝ е от нас към равнината на чертежа. Определете посоката на магнитната сила, която действа на частицата.

- A) на изток
- Б) на запад
- В) на север
- Г) на юг

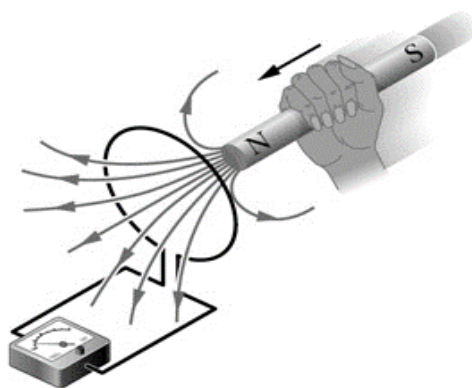
18. Към кои полюси на източника на напрежение трябва да бъдат свързани краищата на двата проводника, така че да се привличат?

	A	B	C	D
A)	-	+	+	-
Б)	+	+	-	-
В)	-	+	-	+
Г)	-	-	+	+

19. Постоянен магнит се приближава към кръгов проводник, свързан с галванометър, при което във веригата протича електричен ток. Как се нарича наблюдаваното явление?

- A) електромагнитна индукция
- Б) електростатична индукция
- В) магнитна индукция
- Г) поляризация

20. Кое е вярното твърдение за трансформаторите?

- A) Служат за преобразуване на постоянен ток в променлив.
- Б) Служат за прехвърляне на компютърни данни.
- В) Изменят амплитудата на променливите напрежения.
- Г) Трансформират променливите напрежения в постоянни.

21. Коя формула определя периода T на хармонично трептене на пружинно махало с маса m и коефициент на еластичност k на пружината?

А) $\frac{1}{2\pi\sqrt{\frac{m}{k}}}$

Б) $2\pi\sqrt{\frac{m}{k}}$

В) $\frac{1}{2\pi\sqrt{\frac{k}{m}}}$

Г) $2\pi\sqrt{\frac{k}{m}}$

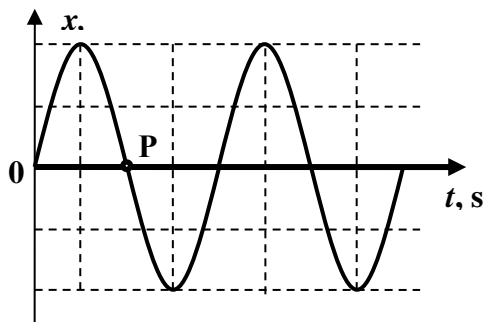
22. На фигурата е показана графиката на хармонично трептене с амплитуда A . На какво разстояние от равновесното положение се намира тялото, когато достига точка P ?

А) 0

Б) $\frac{A}{2}$

В) $\frac{3A}{4}$

Г) A

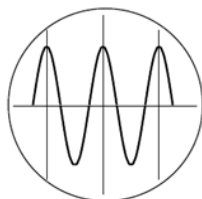
23. На фигурата са показани графики на звукови вълни, получени при едни и същи условия. Кое от следните твърдения е вярно? Звук 1 в сравнение със звук 2 е:

А) по-силен и по-висок

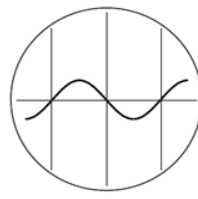
Б) по-силен и по-нисък

В) по-слаб и по-висок

Г) по-слаб и по-нисък

Звук 1

Звук 2

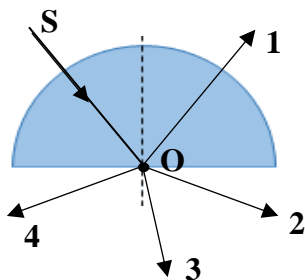
24. Светлинен лъч S , разпространяващ се във въздух, преминава през полукръгла стъклена пластинка, попада в точка O и се пречупва. Кой е пречупеният лъч?

А) 1

Б) 2

В) 3

Г) 4

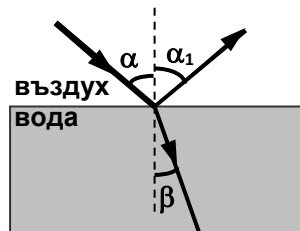

25. Светлинен лъч се разпространява от оптически по-рядка среда в оптически по-плътна среда. Кое от твърденията за ъгъла на падане и ъгъла на пречупване е вярно?

- А) Ъгълът на падане е равен на ъгъла на пречупване.
- Б) Ъгълът на пречупване е по-голям от ъгъла на падане.
- В) Ъгълът на пречупване е по-малък от ъгъла на падане.
- Г) Ъгълът на пречупване е два пъти по-голям от ъгъла на падане.

26. Ако се намали ъгълът на падане α на светлинен лъч, как се променят ъгълът на отражение α_1 и ъгълът на пречупване β ?

	ЪГЪЛ НА ОТРАЖЕНИЕ α_1	ЪГЪЛ НА ПРЕЧУПВАНЕ β
А)	намалява	намалява
Б)	нараства	намалява
В)	намалява	нараства
Г)	нараства	нараства

27. Монохроматична светлина преминава от въздух в стъкло с показател на пречупване $n = 1,5$. Променя ли се енергията на светлинните кванти (фотоните)?

- А) да, увеличава се 1,5 пъти
- Б) да, намалява 1,5 пъти
- В) да, намалява 3 пъти
- Г) не се променя

28. Различаваме светлината по цвят, защото електромагнитните вълни:

- А) имат различни честоти
- Б) имат различен интензитет
- В) се разпространяват с различни скорости
- Г) се разпространяват в различни среди

29. Енергията на фотон се изразява с формулата:

А) $E = h\nu$

Б) $E = \frac{h}{\lambda}$

В) $E = \frac{h\lambda}{c}$

Г) $E = \frac{h\nu}{\lambda}$

30. Върху лазерна показалка има надпис „Клас II. Внимание! Не насочвай лазерния лъч към очите!“ Като имате предвид, че лазерното лъчение е с дължина на вълната между 630 – 680 nm (червен цвят) и максимална мощност по-малко от 1 mW, кое от посочените твърдения най-точно обяснява защо лазерният лъч може да увреди зрението?

А) Енергията на фотоните на червената светлина е достатъчна да повреди светлочувствителните клетки на окото.

Б) Енергията на фотоните на червената светлина, излъчена от лазерната показалка, е по-голяма от енергията на фотоните на червена светлина, излъчена от лампа с нагриваща се жичка.

В) Лазерната показалка излъчва много повече фотони за една секунда, отколкото 100-ватова лампа с нагриваща се жичка.

Г) Фотоните на червената светлина, излъчена от лазерната показалка, се разпространяват в много тесен успореден сноп за разлика от фотоните, излъчени от лампа с нагриваща се жичка.

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

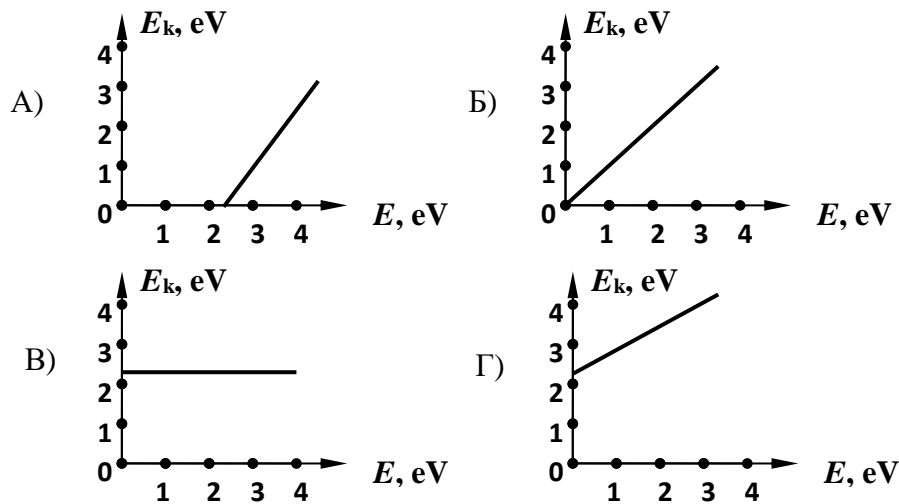
ФИЗИКА И АСТРОНОМИЯ

21 май 2021 г. - Вариант 1

ВТОРИ МОДУЛ – време за работа 150 минути

Отговорите на задачите от 31. до 40. вкл. отбелязвайте в листа за отговори!

31. Отделителната работа на електроните от повърхността на литиев катод е $A_{\text{отд.}} = 2,3 \text{ eV}$. На коя от графиките на фигурата вярно е изобразена зависимостта на максималната кинетична енергия E_k на отделените електрони при фотоефект от енергията на падащите върху катода фотони $E = h\nu$?

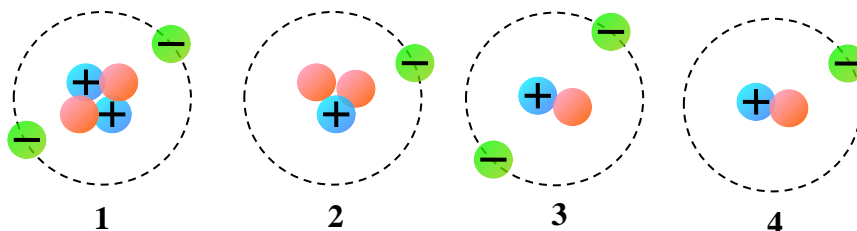

32. Катодът на фотоклетка се облъчва със светлина с определен интензитет. От какво се определя токът на насищане през фотоклетката?

- А) от броя на електроните, които се отделят от катода за единица време
- Б) от максималната скорост, с която се отделят електроните от катода
- В) от червената граница на фотоефекта за катода ѝ
- Г) от отделителната работа за катода ѝ

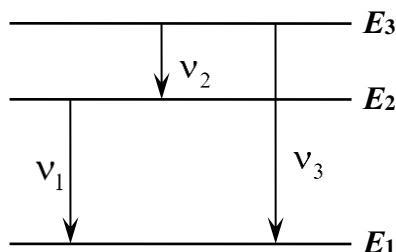
33. На коя от фигурите е показан модел на атом на деутерий ${}^2_1\text{H}$?

- А) 1
- Б) 2
- В) 3
- Г) 4

34. Сравнете честотите на излъчените фотони при показаните атомни преходи.

- А) $\nu_1 > \nu_2 > \nu_3$
- Б) $\nu_3 > \nu_1 > \nu_2$
- В) $\nu_2 > \nu_3 > \nu_1$
- Г) $\nu_2 > \nu_1 > \nu_3$

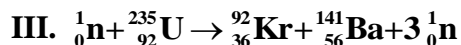
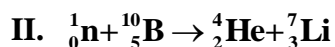
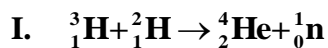
35. При облъчване на атоми водород се оказва, че се поглъщат фотони с определени енергии. Една от тях е равна на 2,54 eV. На кой ред е написан правилен извод от този факт?

- А) Разликата между две от енергетичните нива на водорода е равна на 2,54 eV.
- Б) Разликата между всички съседни енергетични нива е равна на 2,54 eV.
- В) Едно от енергетичните нива има енергия 2,54 eV.
- Г) Основното ниво има енергия 2,54 eV.

36. Периодът на полуразпадане на уран ${}_{92}^{235}\text{U}$ е 704 милиона години. Това означава, че в образец, съдържащ ядра на този изотоп:

- А) за 704 милиона години поредният номер на елемента ще намалее два пъти
- Б) едно ядро на урана ще се разпадне след 704 милиона години
- В) половината от първоначалния брой ядра ще се разпаднат за 704 милиона години
- Г) всички ядра на урана ще се разпаднат за 1 милиард и 408 милиона години

37. Коя от посочените реакции е ядрен синтез?

- А) I
- Б) II
- В) III
- Г) нито една от посочените

38. Кои от посочените елементарни частици НЕ са изградени от кварки?

- А) протони
- Б) електрони
- В) неутрони
- Г) пи-мезони

39. Изберете вярното твърдение за връзката между масите на звездите и времето, през което те остават върху главната последователност.

- А) Всички звезди остават еднакво дълго върху главната последователност.
- Б) Времето върху главната последователност не зависи от масата на звездата.
- В) По-масивните звезди остават по-дълго време върху главната последователност.
- Г) По-масивните звезди остават по-кратко време върху главната последователност.

40. В крайния си стадий звездите от главната последователност с най-малки маси могат да се превърнат в:

- А) черни дупки
- Б) червени свръхгиганти
- В) бели джуджета
- Г) неутронни звезди

Решенията на задачите от 41. до 50. вкл. запишете на предвиденото за това място в свитъка за свободните отговори срещу съответния номер на задачата!

41. Две еднакви малки метални топчета със заряди $q_1 = 1 \cdot 10^{-3}$ C и $q_2 = -2 \cdot 10^{-3}$ C се допират и след това се раздалечават на някакво разстояние. След измерване на силата на взаимодействие между тях се оказало, че тя е $F = 1000$ N.

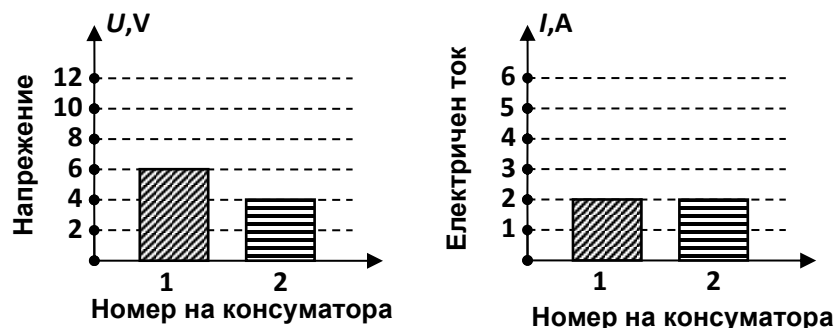
- А) Намерете зарядите на топчетата след раздалечаването им.
- Б) Определете разстоянието между центровете на топчетата. ($k = 9 \cdot 10^9$ N.m²/C²)

42. През един проводник за време $t = 10$ min преминава електричен заряд $q = 15\ 000$ C. Върху проводника е приложено напрежение $U = 200$ V. Определете:

- А) работата, извършена от електричните сили за това време
- Б) тока, протекъл по проводника
- В) съпротивлението на проводника

43. Към източник на ЕДН с $\mathcal{E} = 12$ V и вътрешно съпротивление r са свързани два консуматора. На диаграмите са показани напреженията на всеки от консуматорите и тока през тях. Определете:

- А) как са свързани консуматорите – последователно или успоредно? Обосновайте отговора си.
- Б) съпротивленията R_1 и R_2 на консуматорите
- В) вътрешното съпротивление r на източника на ЕДН

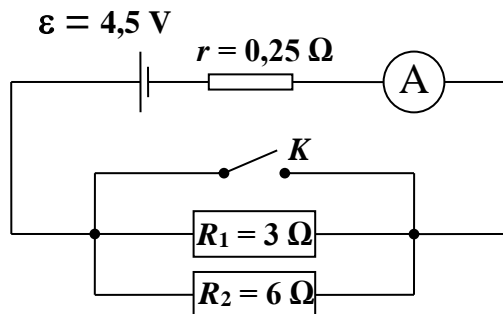

44. На фигурата е показана схемата на електрическа верига.

А) Определете тока, който протича във веригата при затворен ключ K .

Б) Как се нарича този ток?

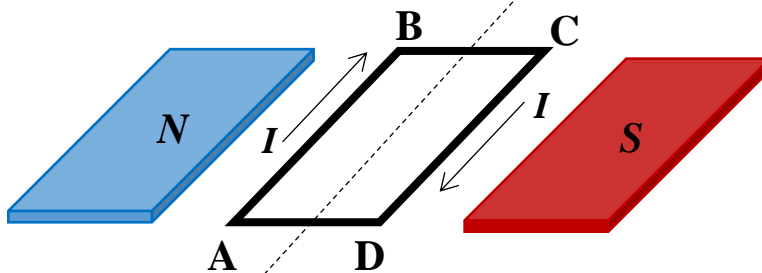
В) Определете тока, който протича във веригата при отворен ключ K .

45. Правоъгълна проводникова рамка ABCD е поставена в еднородно магнитно поле с индукция $B = 0,1$ Т. Страните на рамката са $AB = CD = 5$ cm и $BC = AD = 3$ cm. Токът в рамката е $I = 8$ А. Рамката лежи в равнината на магнитните индукционни линии.

А) Определете големината и посоката на магнитните сили, с които магнитното поле действа върху всяка страна на правоъгълната рамка.

Б) В каква посока ще се завърти рамката под действие на магнитните сили – по посока на движение на часовниковата стрелка или в обратна посока?

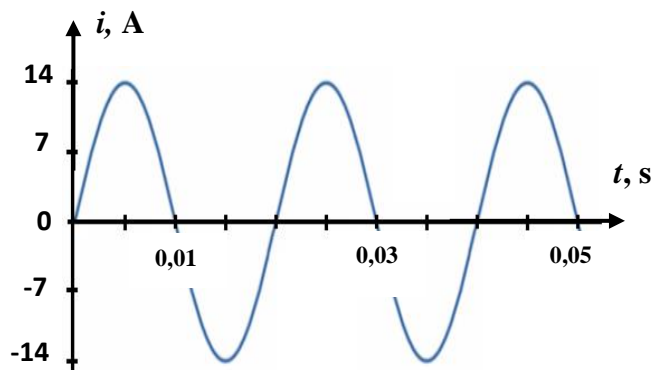
46. На фигурата е показана зависимостта на моментната стойност на променлив ток i от времето t . Определете:

А) периода T и честотата ν на променливия ток

Б) амплитудата $I_{\max}$ на тока

В) ефективната стойност I на тока

($\sqrt{2} \approx 1,4$)

47. Ученик получил задача да определи експериментално големината на земното ускорение g . Той направил математично махало с дължина 1 m и за 1 min преброил 30 пълни трептения на махалото. Колко е големината на пресметнатото земно ускорение, с точност до една стотна?

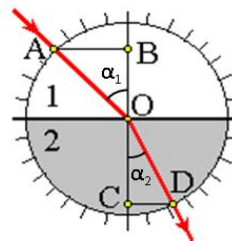
48. За колко време звукова вълна ще измине 56 km във вода, ако дължината ѝ е 7 m, а честотата 200 Hz?

49. През двете полукръгли прозрачни пластинки 1 и 2 преминава светлинен лъч, както е показано на фигурата. Отсечката $AB = 3$ cm, отсечката $DC = 2$ cm и $AO = DO$. Определете:

А) коя от двете пластинки е с по-голяма оптична плътност

Б) в коя пластинка скоростта на светлината е по-голяма

В) отношението на показателите на пречупване $n = \frac{n_2}{n_1}$

50. Определете енергията на фотон с дължина на вълната $\lambda = 760$ nm. (Константата на Планк е $h = 6,63 \cdot 10^{-34}$ J.s, а скоростта на светлината $c = 3 \cdot 10^8$ m/s.)

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ФИЗИКА И АСТРОНОМИЯ

21 май 2021 г. - Вариант 1

Ключ с верните отговори и критерии за оценяване

Задача	Верен отговор	Брой точки	Задача	Верен отговор	Брой точки
1	Г	1,5	21	Б	1,5
2	В	1,5	22	А	1,5
3	Б	1,5	23	А	1,5
4	А	1,5	24	Б	1,5
5	В	1,5	25	В	1,5
6	В	1,5	26	А	1,5
7	Б	1,5	27	Г	1,5
8	А	1,5	28	А	1,5
9	Г	1,5	29	А	1,5
10	Б	1,5	30	Г	1,5
11	Г	1,5	31	А	1,5
12	А	1,5	32	А	1,5
13	Б	1,5	33	Г	1,5
14	В	1,5	34	Б	1,5
15	Б	1,5	35	А	1,5
16	Г	1,5	36	В	1,5
17	В	1,5	37	А	1,5
18	В	1,5	38	Б	1,5
19	А	1,5	39	Г	1,5
20	В	1,5	40	В	1,5

Задачи със свободен отговор

41. [4 точки]

А) $q = \frac{q_1 + q_2}{2} = -0,5 \cdot 10^{-3} \text{ C} \dots 1 \text{ т.}$

Б) $F = \frac{kq_1q_2}{r^2} = \frac{kq^2}{r^2} \dots 1 \text{ т.}$ $r = \sqrt{\frac{kq^2}{F}} \dots 1 \text{ т.}$ $r = 1,5 \text{ м} \dots 1 \text{ т.}$

42. [4 точки]

А) $A = qU = 3 \cdot 10^6 \text{ J} \dots 1 \text{ т.}$

Б) $t = 10 \text{ min} = 600 \text{ s} \dots 1 \text{ т.}$ $I = \frac{q}{t} = 25 \text{ A} \dots 1 \text{ т.}$

В) $R = \frac{U}{I} = 8 \Omega \dots 1 \text{ т.}$

43. [4 точки]

А) Консуматорите са свързани последователно ... **0,5 т.**, защото през тях протичат равни токове ... **0,5 т.**

Б) $R_1 = 3 \Omega \dots 1 \text{ т.}$ $R_2 = 2 \Omega \dots 1 \text{ т.}$

В) $I = \frac{\varepsilon}{(R_1 + R_2) + r}$, $r = \frac{\varepsilon - (U_1 + U_2)}{I}$, $r = 1 \Omega \dots 1 \text{ т.}$

44. [4 точки]

А) $I = \frac{\varepsilon}{r} = 18 \text{ A} \dots 1 \text{ т.}$

Б) „Ток на късо съединение“ ... **1 т.**

В) $R_e = \frac{R_1 R_2}{R_1 + R_2} = 2 \Omega \dots 1 \text{ т.}$ $I = \frac{\varepsilon}{R_e + r} = 2 \text{ A} \dots 1 \text{ т.}$

45. [4 точки]

А) $F_{AB} = F_{CD} = BI\ell = 0,04 \text{ N} \dots 1 \text{ т.}$ Посоката на силата F_{AB} е надолу, а на F_{CD} – нагоре ... **1 т.**
 $F_{BC} = F_{DA} = 0 \dots 1 \text{ т.}$

Б) рамката ще се завърти в посока обратна на часовниковата стрелка ... **1 т.**

46. [4 точки]

А) $T = 0,02 \text{ s} \dots 1 \text{ т.}$ $\nu = 50 \text{ Hz} \dots 1 \text{ т.}$

Б) $I_{\text{max}} = 14 \text{ A} \dots 1 \text{ т.}$

В) $I_{\text{ef}} = 10 \text{ A} \dots 1 \text{ т.}$

47. [4 точки]

$$T = 2\pi \sqrt{\frac{\ell}{g}} \dots 1 \text{ т.}$$

$$g = \frac{4\pi^2 \ell}{T^2} \dots 1 \text{ т.}$$

$$T = \frac{t}{n} = 2 \text{ s} \dots 1 \text{ т.}$$

$$g = 9,86 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} \dots 1 \text{ т.}$$

48. [4 точки]

$$S = vt \Rightarrow t = \frac{S}{v} \dots 1 \text{ т.}$$

$$v = \lambda \nu \dots 1 \text{ т.}$$

$$t = \frac{S}{\lambda \nu} \dots 1 \text{ т.}$$

$$t = 40 \text{ s} \dots 1 \text{ т.}$$

49. [4 точки]

А) пластинка 2 ..... 1 т.

Б) в пластинка 1 ..... 1 т.

$$В) n = \frac{n_2}{n_1} = \frac{\sin\alpha_1}{\sin\alpha_2} = \frac{\frac{AB}{AO}}{\frac{CD}{DO}} = 1,5 \dots \mathbf{2 \text{ т.}}$$

50. [4 точки]

Энергията на фотона е $E = h\nu = \frac{hc}{\lambda} \approx 2,6 \cdot 10^{-19} \text{ J} \dots \mathbf{1 \text{ т.}}$

$$\nu = \frac{c}{\lambda} \dots \mathbf{1 \text{ т.}}$$

$$E = \frac{hc}{\lambda} \dots \mathbf{1 \text{ т.}}$$

$$E \approx 2,6 \cdot 10^{-19} \text{ J} \dots \mathbf{1 \text{ т.}}$$